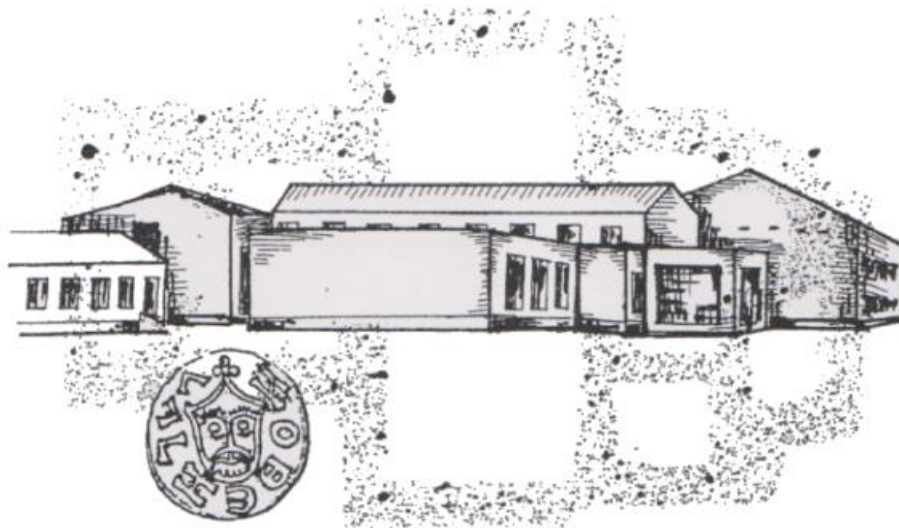

Základní škola ZŠ Libice nad Cidlinou

Školní 465, 289 07 Libice nad Cidlinou

ZÁVĚREČNÁ PRÁCE

Školní rok 2022/2023

Erik Ludvík

Základní škola Libice nad Cidlinou

Můj oblíbený dechový nástroj

Erik Ludvík

Závěrečná práce 2022/2023

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Souhlasím se zveřejněním své práce na internetových stránkách školy.

V Libici nad Cidlinou dne 8.6.2023

Erik Ludvík

Vedoucí práce: Mgr. Jarmila Denigerová Kowalczyková

Obsah:

Úvod

1. Historie dechových nástrojů

1.1 Pravěk

1.2 Středověk

1.3 Renesance

1.4 Baroko

1.5 Romantismus

2. Dělení dechových nástrojů

2.1 Dřevěné

2.2 Žest'ové

2.3 Vícehlasé

3. Slavný trumpetista

4. Můj otec a jeho dechový nástroj

5. Jak se hraje na trumpetu

6. Můj vzor

7. Já a trumpeta

7.1 Jak jsem začal hrát na trumpetu

7.2 Moje trumpety

Závěr

Úvod

Tuto práci jsem si vybral, protože mým oblíbeným nástrojem je trumpet, na kterou hraji už 4 roky a rád bych vás s tímto dechovým nástrojem blíže seznámil.

Historie dechových nástrojů

Pravěk

Jedná se o dobu 3 500 000 př. n. l. – 0. Již z pravěku jsou dochované píšťaly z kostí a rostlin. Od počátku se vyskytovaly dva druhy, a to píšťala drážková jako prototyp flétny příčné a píšťala štěrbinová jako prototyp flétny podélné (obr. č. 1).

V první fázi se jednalo o nástroje jednotónové a vyřezáváním otvorů do píšťal vznikaly později nástroje vícetónové. Dále se z pozdějšího pravěku dochovaly i první nátrubkové nástroje.

(obr. č. 1 - píšťaly z kostí)

Středověk

Jedná se o 1. – 13. století. V důsledku preference vokální hudby (pouze zpěv) a zákazu hudby nástrojové ze strany křesťanství ustrnul v období středověku přirozený vývoj hudebních nástrojů. Některé nástroje, např. nátrubkové, degenerovaly na úroveň nástrojů signalizačních (varování formou zvuku). Zato varhany (obr. č. 2) byly pokládány za přepychový nástroj. V praxi se ale používalo mnohem více nástrojů, např. trouby z volských rohů, válečné rohy nebo třeba Panova píšťala (obr. č. 3).

(obr. č. 3 – Panova píšťala)

Renesance

Jedná se o 14. – 16. století. Nástroje zde byly zejména dřevěné kvůli snaze pro hlubší zvuk a snadnější výrobu. Nejoblíbenějšími byly hlavně zobcové flétny (obr. č. 4) a cinky (obr. č. 5), neboli zakřivené flétny. Objevily se zde také dudy (obr. č. 6), které se používaly zejména v lidové hudbě.

(obr. č. 4 – zobcová flétna)

(obr. č. 5 – cink)

(obr. č. 6 – dudy)

Baroko

Jedná se o 17. – 18. století. V této době se vyžadoval větší tónový rozsah nástrojů. Díky tomu se příčná flétna (obr. č. 7) stala nejpopulárnějším sólovým nástrojem a vytlačila tak flétnu zobcovou. Trubka zde fungovala stále jako signalizační nástroj, ale začala se už používat i běžně. Dále se začal používat kornet (obr. č. 8), který je velice podobný trubce, ale má výrazně měkčí tón. Objevil se i lesní roh (obr. č. 9). Hrál se na něj ale převážně v církevní hudbě. Velice důležitým nástrojem byl hoboj (obr. č. 10), který se používal výhradně v sólových pasážích. V kostelech se začal objevovat regál (obr. č. 11). Regál je označení pro hudební nástroj, který byl velmi podobný varhanám, ale jeho zvuk byl znatelně silnější.

(obr. č. 7 – příčná flétna)

(obr. č. 8 – kornet)

(obr. č. 9 – lesní roh)

(obr. č. 10 – hoboj)

(obr. č. 11 – regál)

Romantismus

Jedná se o 18. – 19. století. V této době se nástroje spíše zdokonalovaly, než objevovaly, ale několik typických nástrojů se objevilo. Je to například klarinet (obr. č. 12), který byl v té době dechovým nástrojem s největší zvukovou škálou hned po varhanách. Dále se objevil fagot (obr. č. 13), který je podobný hoboji, ale má výrazně hlubší tón. Fagot patří k nástrojům, které hrají v nižším rozsahu a říká se, že „tvrdí muziku“.

(obr. č. 12 – klarinet)

(obr. č. 13 – fagot)

Dělení dechových nástrojů

Dřevěné

Jak už z názvu vypovídá, dřevěné nástroje se vyrábí ze dřeva, ale není to vždy pravidlem. Saxofon a příčná flétna, které patří do skupiny dřevěných nástrojů, se převážně nevyrábí ze dřeva, ale z různých druhů kovu a plechů. Jsou řazeny do dřevěných nástrojů kvůli způsobu vytváření tónů. U dřevěných dechových nástrojů vzniká tón nárazem vzduchu na hranu otvoru nebo rozkmitáním plátku. Tak je tomu i u saxofonu a příčné flétny. Na rozdíl od žesťových nástrojů.

Žest'ové

Žest'ové nástroje se obvykle vyrábějí z mosazného plechu. Tón vzniká pomocí rtů hráče v nátrubku, který je nasazený na samotný nástroj. Žest'ové nástroje se vyskytují téměř ve všech hudebních žánrech. Do této skupiny patří například trumpet, klarinet nebo lesní roh.

Vícehlasé

Poslední skupinou dechových nástrojů jsou vícehlasé dechové nástroje, které se dělí na nástroje bez klaviatury a s klaviaturou nebo měchem. Příkladem nástroje bez klaviatury je foukací harmonika (obr. č. 14) a příkladem nástroje s klaviaturou nebo měchem jsou varhany (obr. č. 15).

(obr. č. 14 – foukací harmonika)

(obr. č. 15 – varhany)

Slavný trumpetista

Louis Daniel Armstrong

Narodil se 19. srpna 1901 v New Orleans a umřel 6. července 1971. Byl celosvětově známým americkým jazzovým trumpetistou a zpěvákem. Jsem si téměř jistý, že ho všichni minimálně jednou slyšeli. Ať už v rádiu nebo reklamě na Coca-Colu. Louis měl velice těžké dětství. Jeho otec se od rodiny odstěhoval a matka se o něj nestarala. Musel už od svých 10 let pracovat všemi možnými způsoby, aby měl na jídlo a léky pro svojí těžce nemocnou sestru. Ve 12 letech se dostal do polepšovny, kvůli střelbě do vzduchu na Silvestra. Právě tehdy začal hrát na dechový nástroj jménem kornet. K trumpetě se dostal až ve svých 18 letech, díky které si vybudoval celoživotní kariéru. Ta začala v kapele Tuxedo Brass Band. Poté vystřídal několik dalších kapel, ale na vrchol slávy se dostal, až když si založil vlastní kapelu nesoucí název Hot Five, kterou následně přejmenoval na Hot Seven. Když nabral slávy tak objížděl svět a hrál v různých filmech a muzikálech. V březnu roku 1965 dokonce přijel na 10 dní i do Československa, kde vystupoval v pražské Lucerně a byla to významná společenská událost. Na Hollywoodském chodníku slávy má hvězdu a jeho nejznámější skladba Melancholy Blues byla vyslána do vesmíru jako vzorek pozemské hudby.

(obr. č. 16 – Louis Armstrong)

Můj otec a jeho dechový nástroj

Můj tatínek začal hrát na svůj dechový nástroj ve svých 7 letech. K tomu se váže velice vtipná historka. Můj tatínek chtěl hrát na trumpetu, ale jelikož zájmový kroužek na trumpetu byl plný, tak šel hrát na klarinet. Na klarinet hrál asi 20 let pro zábavu a poté se mu rozbil. Mého tatínka klarinet nadchl podobně jako mně trubka. Když mu bylo kolem 20. roku života, tak hrál na různých koncertech a vystoupení všude možné po Praze, aby si nějakou korunu přivydělal ke svému studentskému životu. V té době to byla pro něj vášeň neodmyslitelná od jeho života. Doteď má schované své nahrané kazety a rád na to vzpomíná.

Jak se hraje na trumpetu

U trumpet, stejně jako u jiných žesťových nástrojů, se zvuk vytváří pomocí nátrubku. Hráč musí k nátrubku přitisknout rty a mezi malý prostor mezi rty pouštět pod tlakem vzduch, ze kterého se potom díky nátrubku a samotnému nástroji vytvoří tón.

Můj Vzor

Můj vzor a člověk, který mně inspiroval ke hře na trumpetu se jmenuje Josef Novák. Letos oslaví 77. narozeniny a hraje už od svých 6 let. Seznámil mně s ním můj otec, s kterým jsou dlouholetí přátelé. Můj tatínek se s ním seznámil tak, že můj otec učil choreografii skupinu mladých tanečnic a on jim k tomu hrál na trumpetu. Když mi bylo 8 let, tak mně s ním tatínek seznámil a on mně dojal, když mi vyprávěl, jak se k trumpetě dostal. Na první trumpetu si musel vydělat sám, jelikož mu jeho rodiče na to nechtěli dát peníze, protože jim to přišlo zbytečné obětovat takovou částku za jedno dítě. Pan Novák měl 6 sourozenců, takže jeho rodiče měli hodně hluboko do kapsy. Pan Novák si na první trumpetu vydělával 3 měsíce jak se dalo např. čištěním bot na ulici nebo kosením zahrady sousedům. Pan Novák, potom co si vydělal peníze šel a zjistil, že mu na trumpetu peníze ani z daleka nestačily. Tak mu jeho babička, když viděla, jak tvrdě pracuje, trumpetu doplatila. Pan Novák se za pár let na

trumpetu plně naučil a začal si trumpetou vydělávat. Hrál na koncertech a přivydělával si jako pekař. Tento člověk je inspirací mou i mého otce.

Já a trumpeta

Moje začátky na trumpetě

Ke hře na trumpetu mě po setkání s panem Novákem přivedl můj otec. Chtěl jsem být jako on a byl jsem šťastný, že mě v tom můj otec podporuje. Vždy se mnou chodil do hodin a dokonce, když jsem měl někde něco zahrát, tak to se mnou ve svém volném čase trénoval. Vždy jsem se těšil, až se zase budu moc naučit něco nového nebo na zkoušení nových tónů. Na trumpetu jsem hrával pravidelně u soukromého učitele do svých zhruba 12 let a teď si hraji spíše doma pro zábavu. Hra na trumpetu mě baví stále stejně, jako když jsem se s tímto nástrojem u pana Nováka seznámil.

Moje trumpety

Vlastnil jsem a stále vlastním dvě trumpety. Jedna z nich je moje úplně první, kterou jsem s tátou koupil na tržišti v Praze (obr. č. 15). Druhá je moje současná, kterou jsem před několika lety dostal k narozeninám a má znatelně výraznější zvuk (obr. č. 16)

(obr. č. 17 – moje první trumpeta)

(obr. č. 18 – moje druhá trumpeta)

Závěr

Závěrem této práce bych chtěl poděkovat paní učitelce Denigerové za to, že byla mou vedoucí práce a věnovala se mi s touto prací. Tato práce mi také připomněla spoustu šťastných chvil, které jsem prožil s trumpetou. Hra na trumpetu mě velice bavila a stále si doma sám rád zahraji.

Zdroje

Moje osobní zkušenosti

Z vyprávění a zkušeností mého tatínka

obr. č. 1: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTQ3E7JFF-ihLKVVDgiStIXgebLI3RsnN3T6A&usqp=CAU>

obr. č. 2: https://www.tuba.cz/fotky93/fotos/_vyr_36364700280.jpg

obr. č. 3:

https://img.kytary.com/eshop_cz/stredni_v4/na/636706471083830000/9301e704/61412850/ulos-105a-bel-canto.jpg

obr. č. 4:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/86/Three_cornetts.jpg/220px-Three_cornetts.jpg

obr. č. 5: <https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcT8gZY7Jd8J2U-HCYUDLitfrUS6RvPIbk0NVVS9TuE18YbsNo7R>

obr. č. 6: https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQpimatah1bWYL6Wwm6XFO4i_DcRktfF0DaZrvmqUvfCGxU9N1O

obr. č. 7: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRT6655p7zOHjBsApyj70IZ5JgizVZVJayAdURECTlgCvyO3MMN>

obr. č. 8: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSXujMYROEWndVVbV05ua7SrcE2s48a7xC2Ij2FzqBK9b_sgOqv

obr. č. 8: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSXujMYROEWndVVbV05ua7SrcE2s48a7xC2Ij2FzqBK9b_sgOqv

obr. č. 8: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSXujMYROEWndVVbV05ua7SrcE2s48a7xC2Ij2FzqBK9b_sgOqv

obr. č. 9: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSXujMYROEWndVVbV05ua7SrcE2s48a7xC2Ij2FzqBK9b_sgOqv

obr. č. 10: <https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSsa8rGEyuz2nyC2ttcSmny4X1vzXXx15nfzTm6VFSApudYzQ7T>

obr. č. 11: <https://encrypted-tbn2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSwhUMZMHOU-lrBe6a0YU0cvXYqWsbBXu00C5wLsMla5GHIBZvC>

obr. č. 12: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTHWi goHaR5kd6G_Ei0z79NTmbZjuWlfoftBQggeglG-8DyedYv

obr. č. 13: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSwnegaK7zhfu3vddqqbZbaNtxu5CP3ECxpiVqEyMOh-617TC2V>

obr. č. 14: https://encrypted-tbn1.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcR-_PzRoafBrnUIEs_yEq8vpScLz1eQFvolZvuyZ1BimyxDANyQ

obr. č. 15: <https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSrjCgJ92cXVWjgH07CaDDUCptvWf9U2aq3fd2jEjhUAwc3zdzq>

obr. č. 16: <https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRY0v6tuQQaGhYNCgZZS0N7SISjY8BSzn2Vi3PMAGx4CvLhNyVo>

obr. č. 17 – 18: moje vlastní fotografie